

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Ökad insyn i välfärden (SOU 2016:62)

(S2016/06178/FS)

Riksdagens ombudsmän, JO, har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Ökad insyn i välfärden.

Jag är positiv till att offentlighetsprincipen införs inom privat utförd, offentlig finansierad vård och omsorg, fristående förskolor och fritidshem samt vuxenutbildning i svenska för invandrare, som utförs av privata anordnare. De avgränsningar som föreslås i fråga om undantag från offentlighetsprincipens tillämpning verkar också rimliga. Jag har dock några kommentarer.

I betänkandet föreslås att det är den offentligt finansierade verksamheten som ska omfattas av bl.a. offentlighetsprincipen och meddelarskyddet. För egen del har jag svårt att fullt ut överblicka vad som kommer att träffas av begreppet offentligt finansierad verksamhet, men det framstår som sannolikt att tillämpningsproblem kan uppstå. Jag kan t.ex. föreställa mig att det kan bli svårt för vissa privata utförare, som även bedriver privat finansierad verksamhet, att avgöra om begärda handlingar hör till den offentligt finansierade verksamheten eller inte. Likaså kan det tänkas att anställda eller uppdragstagare i vissa situationer kan få svårt att avgöra om de kommer att omfattas av meddelarskyddet eller inte för det fall de vänder sig till media. Det kan finnas anledning att i det fortsatta lagstiftningsarbetet överväga om det behövs ytterligare förtydliganden och exemplifieringar när det gäller begreppet offentligt finansierad verksamhet.

Jag har noterat att det i betänkandet inte föreslås några nya regler om tillgänglighet, motsvarande de i 5 § förvaltningslagen (1986:223). Flera skäl för detta har anförts, bl.a. att frågan om tillgänglighet bör övervägas i ett större sammanhang, dvs. även för de kommunala företagen som omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, och de privaträttsliga organ som omfattas av 2 kap. 4 § OSL (bet. s. 200 f.).

Införandet av offentlighetsprincipen inom det breda område som nu föreslås innebär att ett stort antal nya krav kommer att ställas på de aktuella verksamheterna. Som ett exempel kan nämnas bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen om skyndsamt tillhandahållande av allmänna handlingar. Jag delar utredarens uppfattning att tillgängligheten är av grundläggande betydelse för offentlighetsprincipen och vill understryka behovet av en utredning där frågan om tillgänglighet övervägs i ett större sammanhang.

Den redaktionella utformningen av de föreslagna nya bestämmelserna 2 kap. 3 a - 3 c §§ OSL bör övervägas ytterligare. Enligt min mening är bestämmelserna tunga och svår genomträngliga samt innehåller en del onödiga upprepningar.

Som utredaren har konstaterat berörs JO av förslaget eftersom de privata aktörerna kommer att vara underkastade JO:s tillsyn vad gäller hanteringen av framställningar om utlämnande av allmänna handlingar och de problem som det kan föra med sig. Av konsekvensbeskrivningen framgår att det är svårt att ange den förväntade mängden ärenden hos bl.a. JO, men att det enligt utredarens mening inte torde bli någon mätbar ökning av ärenden (bet. s. 231 f.). Jag ställer mig tveksam till den bedömningen. Det kan finnas anledning för JO, att vid behov, återkomma till frågan i annan ordning.

Stefan Holgersson

Veronica Widell Edlund
föredragande